

Koopkrachtontwikkeling 2020/21

De commissie Inkomen en Koopkracht van Koepel Gepensioneerden gebruikt al enkele jaren een intern ontwikkeld rekenmodel om achteraf of voorspellend en afhankelijk van het bruto inkomen de koopkracht te berekenen. De koopkracht is in dezen gedefinieerd als de ontwikkeling van het netto inkomen, na belasting en eventuele toeslagen, gerelateerd aan de inflatie. Die laatste wordt maandelijks berekend door het CBS, waarbij jaarlijks ook rekening wordt gehouden met het voortdurend veranderende bestedingspatroon van de consument.

In een koopkrachtmodel wordt onderscheid gemaakt tussen huishoudens met gepensioneerden of met werkenden. In beide gevallen maakt het dan weer uit of het over een of tweepersoonshuishouden gaat. Zoals bijgaande grafiek aangeeft resulteert dat in vier categorieën. Langs de verticale as gaat het bovenste blokje over een alleenstaande met AOW en een steeds verder oplopend aanvullend pensioen. Daaronder volgt dan de situatie voor een paar, beide met AOW, waarbij verondersteld is dat de partner ook een – zij het kleiner – aanvullend pensioen heeft. Daarna volgt de situatie van werkenden, zowel voor een als tweeverdieners.

Er is bewust gekozen voor een zekere systematiek in de aanvullende inkomens om de onderlinge vergelijkbaarheid van de resultaten zo veel mogelijk te bevorderen. Het is geen probleem om met het model afwijkende situaties te analyseren, zoals een onvolledige AOW, gehuwden waarbij slechts een partner AOW heeft en de ander al dan niet werkt, enz. Situaties met een eigen woning (in box 1) en vermogen (in box 3) zijn om de hiervoor genoemde reden eveneens buiten beschouwing gelaten. Waar van toepassing is wel rekening gehouden met de uitsluitend van het inkomen afhankelijke zorgtoeslag, maar niet met de huurtoeslag, omdat die weer van meerdere factoren afhangt. Al dit soort afwijkingen zijn nu buiten beschouwing gelaten. Dit in tegenstelling tot sommige elders gepubliceerde soortgelijke overzichten, waardoor die meestal minder transparant zijn

Veel van de grenzen en percentages (bijvoorbeeld die van de belastingschijven) volgen vaak automatisch op een of andere manier de inflatie. De AOW bedragen komen via een wat complexere weg tot stand. Deze volgen de halfjaarlijkse aanpassing van het minimum loon, die afhankelijk is van de ontwikkeling van de cao-lonen. Over enkele jaren gemeten blijkt de AOW dan weer de inflatie te volgen. Het aanvullend pensioen stijgt voor de meeste gepensioneerden al een aantal jaren niet meer.

Deze trends komen dan ook tot uiting in de grafiek. Naarmate het aandeel van het aanvullend pensioen groter is, neemt de koopkrachtstijging geleidelijk af om uiteindelijk in een daling om te slaan. Dat geldt zowel voor alleenstaanden als voor paren. De koopkracht voor werkenden stijgt iets meer dan die voor gepensioneerden. Dat is ook logisch want zij hebben geen inkomenscomponent die constant blijft.

Echter, er is het komend jaar veel onzeker. Dat betreft in eerste instantie de loonstijgingen in 2021. In het model is vooralsnog uitgegaan van 0,9% (november raming van het CPB), maar het zou – mede door Corona - best kunnen dat de dalende trend van die ramingen verder doorzet. Dat heeft dan weer gevolgen voor de categorie werkenden, maar ook - zij het gedempt - voor de AOW vanaf 1 juli dit jaar.

Een significante wijziging in 2021 betreft wel de vermogensrendement heffing in box 3. Die heeft invloed op alle vermogens (spaargelden, beleggingen, enz.) vanaf ongeveer € 30.000 (€ 60.000 voor paren).